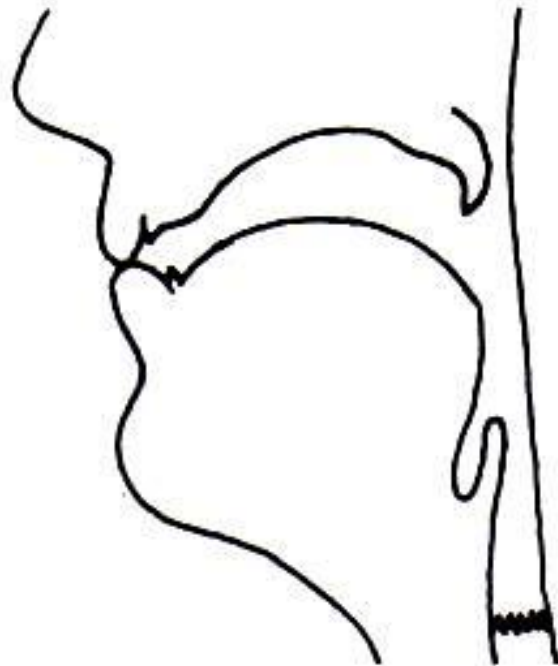

**8. Ρινικά σύμφωνα
ΠΑΝΤΑ ΗΧΗΡΑ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΤΑ!**

8.1. Χειλικό ρινικό [m]

Διαφορά από [p b] : χαμήλωμα της υπερώας **ΑΡΑ** ο αέρας βγαίνει από τη μύτη.

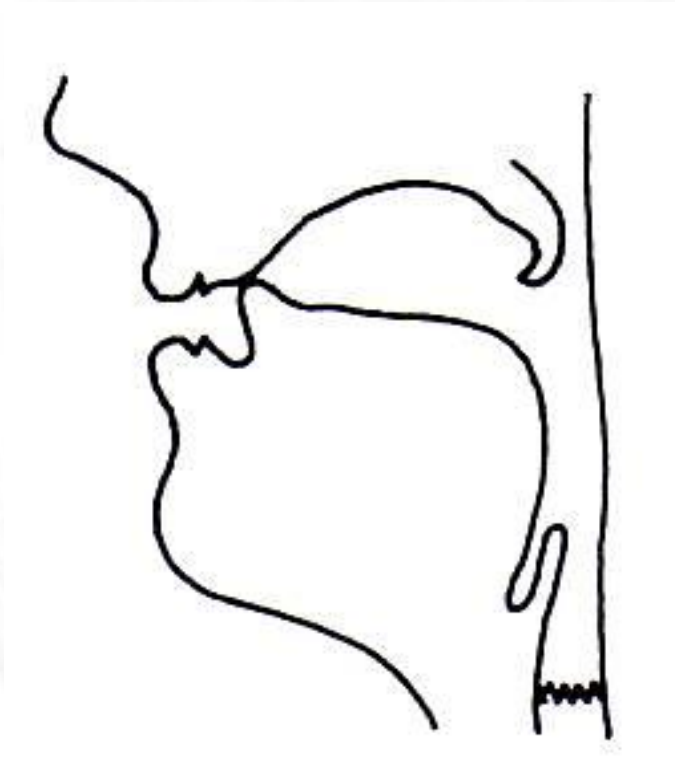

[m]
α της
πό τη μύτη

8.2. Φατνιακό ρινικό [n]

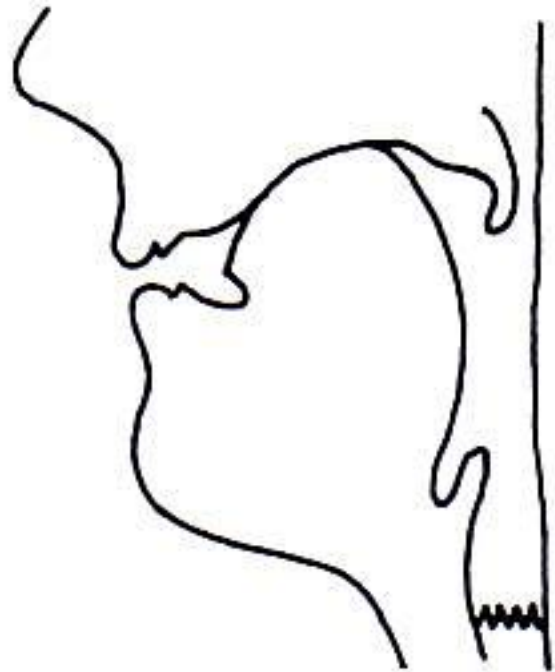
Η άκρη της γλώσσας στα φατνία ή στη ρίζα των
δοντιών

ένα [éna], ανούσιο [a' nusio]

8.3. Ουρανικό ρινικό [ɲ] (ή [ɲ̃])

Ράχη γλώσσας κλείσιμο στον ουρανίσκο →
[ɲ] <νιότη> [ˈɲoti] <εννιά> [eˈɲa]

ΟΥΡΑΝΩΣΗ ή ΟΥΡΑΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (1)

προφορά ουρανικού [ɲ] στην ΚΝΕ →

• **ν + άτονο [i]** (δηλαδή ι, η, υ, οι, ει)

+ άτονο ή τονισμένο φωνήεν

**ΤΟΤΕ 'το 'ν προφέρεται ως
ουρανικό [ɲ]**

Παραδείγματα

- **εννιά** → **ν+ι** (άτονο **ι**) + **ά** (τονισμένο φωνήεν) → ουρανωμένη προφορά, δηλαδή [**e**΄**ɲa**]
- **έγνοια** → **ν+** **άτονο ι** (**οι**) + **α** (άτονο φωνήεν) → ουρανωμένη προφορά, δηλαδή [**ε**΄**ɲa**]

ΌΜΩΣ!

- ηνία [i'nia] → τονίζεται το i
- ανία [a'nia] → » »
- κοινωνίες [cino'nies] → » »
- Επίσης προσέξτε την αλλαγή σημασίας
- Έννοια ['enia] = ιδέα
- έννοια ['ena] = σκοτούρα (έγνοια)

Ξένες γλώσσες

Συνηθισμένο σε ελληνικά / ιταλικά /
γαλλικά. Δύσκολο για Άγγλους/
Γερμανούς→

το αναλύουν σε μη ουρανικό +
φωνήεν ή ημίφωνο : [**e**na] → [**e**nia /
enya]

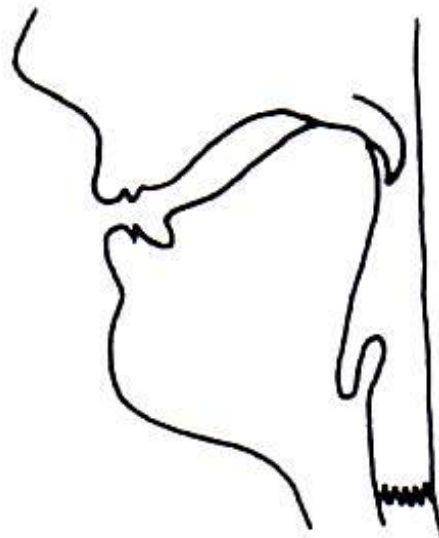

Πρόβλημα για την ελληνική

- Χρησιμοποιείται ακόμη κι αν δεν ισχύουν οι συμβάσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, σε όλες τις περιπτώσεις που έχουμε
- ***n + i* ή *e***
- με αποτέλεσμα την χαρακτηριστική ουρανική προφορά, όπως αυτή της 'Αμαλίας' στο τηλεοπτικό «Παραπέντε», που προκαλεί θυμηδία, όχι με κακή πρόθεση ελπίζω

8.4. Υπερωικό ρινικό [ŋ]

- Πίσω μέρος γλώσσας → κλείσιμο στην υπερώα (όπως με τα [k ɡ] αλλά με χαμηλωμένη την υπερώα) → [ŋ]

Πού συναντάται το υπερωικό ρινικό [ŋ] στην ΚΝΕ

Βόρειες διάλεκτοι: πριν το [g]

όταν αυτό βρίσκεται πριν από φωνήεν

< αγκώνας > [a'ŋgonas]

< τον γκρεμό > [tongre'mo]

- όχι όμως αν προηγείται σύμφωνο:
- <γκρεμός> [gre'mos]

**Πού συναντάται το
υπερωικό ρινικό [η]
στην ΚΝΕ**

Νότιες διάλεκτοι: επίσημα/ έμφαση (άρα το
βόρειο εδώ θεωρείται πιο επίσημο!)

Λόγιες λέξεις: <άγχος> [´aŋxos]

Πού συναντάται το υπερωικό ρινικό [ŋ] στην ΚΝΕ

Σε συνάντηση τελικού 'ν' και αρχικού 'κ', π.χ.

- <τον Κώστα> , το ρινικό σύμφωνο [ŋ] αποκτά την ίδια θέση με το ακόλουθο [k] (αφομοίωση θέσης) και μετά
- το άηχο [k] επηρεάζεται από την ηχηρότητα του
- ρινικού και γίνεται κι αυτό ηχηρό [g] (αφομοίωση ηχηρότητας).
- Έτσι προφέρουμε **[to'ŋgosta]** κι όχι **[to'nkosta]**

**υπερωικό ρινικό [η]
στην ΚΝΕ**

Περισσότερα παραδείγματα:

- **Την κόρη [ti´ηgori]**
- **Την κότα [ti´ηgota]**
- **Τον καστανά [to´ηgastana]**
- **Τον κουτσό [toηgu´tso]**
- **ΌΜΩΣ**
- **Την Κική [tiηχιci] ΓΙΑΤΙ;**

8.5. ΠΡΟΡΙΝΙΣΜΟΣ Ή ΠΡΟΕΡΡΙΝΩΣΗ

Προρινισμένα σύμφωνα

Γενικά και τα τέσσερα ηχηρά κλειστά σύμφωνα της ΚΝΕ μπορούν να προφερθούν με το αντίστοιχο ρινικό πριν, αρκεί να προηγείται φωνήεν.

- Το ρινικό ταιριάζει ως προς τη θέση με το ακόλουθο κλειστό, γίνεται, δηλαδή, *αφομοίωση θέσης*

[mb]   [nd]   [ɲɟ]   [ŋg]

- Συνήθως το ρινικό μικραίνει πολύ και περιορίζεται σε σύντομο χαμήλωμα της υπερώας πριν ξανακλείσει η ρινική κοιλότητα για την προφορά του στοματικού κι έτσι το ηχηρό ακούγεται προρινισμένο
- Γιαυτό μπορούμε να γράψουμε
[^mb] [ⁿd] [^ɲʃ] [^ŋg]

Παραδείγματα

<κουμπώνω> → [ku´bono] / [ku´^mbono]

<άντρας> → [´adras] / [´aⁿdras]

<αγγίζω> → [a´ɟizo] / [a´^ɲɟizo]

<εγγόνι> → [e´goni] / [e´^ɲgoni]

Απ' αυτό φαίνεται η εξέλιξη της προφοράς από τα ΑΕ:

ΑΕ (Αρχαία Ελληνικά) συνδυασμός

ρινικού και άηχου: <έντομον> → [ˈentomon]

ρινικού και ηχηρού: <ενδάκνω> → [enˈdakno]

Αργότερα, με τον κανόνα αφομοίωσης θέσης το άηχο [t] έγινε ηχηρό [d], επειδή ακολουθεί το ηχηρό [n].

Έτσι στην ΚΝΕ έχουμε → <έντομο> [ˈendomo]

Σήμερα μόνο σε λόγιες λέξεις και ξένα δάνεια υπάρχει άηχο ύστερα από ρινικό:

- **< άγχος > <αντένα > (;)**
- **Ποτέ σε λέξεις της ΚΝΕ.**
- **Φυσικά ούτε στην αρχή λέξης προορισμένα πια - εκτός από ορισμένες διαλέκτους (Θεσσαλία, Δ. Μακεδονία συνηθισμένο πριν το 1900 αλλά τώρα σπανιότατα) έτσι ΟΧΙ [ˈndinome] [mboˈro]**

Τάση σήμερα → εξαφάνιση του ρινικού

Έτσι προαιρετικά:

- [´aⁿd ras] / [´adras]
- [ku´^mbi] / [ku´bi]
- [a^ŋg´onas] / [a´gonas]

Ξένες γλώσσες

- Δεν έχουν τον κανόνα αποβολής ρινικού ΟΜΩΣ ο Έλληνας έχει την τάση να τον μεταφέρει και να λέει:
- [ˈla^mbe] ή και [ˈlabe] αντί [ˈlampe]
- [ˈaⁿdoni] ή [ˈadoni] αντί [ˈantoni] (Anthony) κτλ